

Gabriele Katthän

Mångårig medlem i Lärarförbundet

Mångårig medlem i Lärarförbundets skolledaravdelning

Skolledare på och initiativtagare till LIMUS Musikskola sedan 2010 med nu 500 elever och 24 anställda musiklärare

Skolledare på och initiativtagare till Piano- och Stråksalongen (nu PSS, Lunds Musikskola) 1997 – 2009

Musikcheck Lund omfattar fn 20% av elevantalet på LIMUS

Tel (sms) 0730-637938

info@lundsmusiksalong.se

www.lundsmusiksalong.se

Lund, den 6 maj 2020

Svar till Kultur- och Fritidsförvaltningen i Lund på skrivelsen "Lärarförbundets synpunkter angående utvärdering av checksystem på musikundervisning i Lunds kommun".

En anställd på kommunala Kulturskolan, Annie Löfgren är tydligen språkrör för Lärarförbundet i Lund beträffande Lunds Musikcheck. Lunds Musikcheck berör den frivilliga undervisningen i instrument och sång på barnens fritid. Musikchecken ger samtliga barn i en viss åldergrupp valmöjlighet mellan olika auktoriserade aktörer samt samma låga egenavgift hos olika aktörer.

Vårterminen 2019 gick enligt Kulturskolans egna uppgifter enbart 7 barn i berörda åldersgrupper i kommunalt subventionerad musikundervisning på sin fritid. Vårterminen 2020 är det 625 barn. Beklagligt att kommunala Kulturskolan inte väljer att framhäva denna fantastiskt fina utveckling.

Skrivelsen av Annie Löfgren (AL) beträffande lärarnas arbetssituation i samband med Lunds Musikcheck behöver kommenteras, kompletteras och delvis rättas.

1.) Lärarförbundet har aldrig kontaktat undertecknad för ett ställningstagande. Skrivelsen är inte förankrad i verkligheten. Att förbise en erfaren representant för ett stort antal lärare inom berörd verksamhet och för fler än 100 berörda elever och familjer gör ALs skrivelse till ett ensidigt försök att bevara kommunala Kulturskolans revir och intressen.

Skrivelsen är på inget sätt representativ och i vissa delar rent skadlig för en vital arbetsmarknad som i sin tur skulle gagna barnens musikintresse och en professionell utbildning på deras fritid. Skrivelsen visar också en oförmåga att se helheter, att tänka långsiktigt och den dokumenterar kommunala Kulturskolans ovilja att samarbeta med andra aktörer med barnens bästa som mål.

2.) AL påstår att kommunen skulle ge "ekonomiskt stöd till (d) en ackrediterad(e) aktör. Detta är fel. Kommunen ger barnet en peng som kan tas med till auktoriserad aktör. Det är barnet som stöds, inte aktören. Att alla barn behandlas jämlika borde vara en självklarhet i en modern kommun.

3.) AL påtalar "kön till att få plats på den kommunala Kulturskolan". Detta är fel. Eftersom den kommunala Kulturskolan hittills varit den enda aktören med låg egenavgift (enbart 10% av den verkliga kostnaden betalas av föräldrar) så skapades kö till subventionerade platser. När dessa fanns hos olika aktörer valde elever olika aktörer. Kö försvann inom 2 månader. Valfriheten är en viktig indikator för att ett barn ska hitta sin lust och inneboende kraft att utvecklas. Detta är ett välkänt fenomen inom modern pedagogisk forskning.

4.) Självklart måste det finnas tidsramar för undervisningsenheter och de har alltid funnits på kommunala Kulturskolan. I viss mån, men tyvärr inte helt, har de förhindrat att skattemedel används på godtyckliga grunder. Barn som spelar ett visst instrument som behövs i en orkester har fått mer av lektionskakan än barn som spelar t.ex. piano eller gitarr. Detta är förkastligt.

AL menar nu att kommunen med tidsram 15 ggr 20 min samt individuell undervisning blandar sig in i metodiska aspekter. Det stämmer inte. Vår erfarenhet efter första året med musikchecken är att det finns en stor tolerans i förvaltningen till ett upplägg som även kan innehålla gemensamma lektioner samt längre individuella lektioner. Detta har vi på LIMUS kunnat genomföra med stor framgång.

Problem som AL påtalar ligger snarare i kommunala Kulturskolans stelbenta inre organisation än i Musikcheckens ramar.

5.) Jag finner det märkligt att AL i samband med sin kritik mot vad hon upplever som pedagogisk styrning helt glömmet bort att kommunala Kulturskolan – och enbart den - får ta emot ytterligare skattemedel för samma åldergrupp, fastän utanför musikchecken.

Dessa barn måste följa en viss metod, Suzukimetoden, och ett visst upplägg, både individuella samt gemensamma lektioner. Det är en ytterst styrd metod som dessutom bygger på blind lydnad. Eleverna måste härma allt in i minsta detalj, repertoaren är rigid och föräldrarnas roll är strikt.

En japansk metod från början av 1900 talet som gav utbildade lärare en plan att följa. **Den har internationellt fått mycket kritik eftersom barnen inte ges utrymme till egna beslut. I Lund framhävs den som "framgångsrik" av den enkla anledningen att dessa barn får dubbelt -och trippelt så mycket lektionstid än andra.**

Som medlem i Lärarförbundet och skollärdare menar jag att denna särbehandling till förmån av en enskild metod med hjälp av skattemedel omedelbart måste upphöra. Den splittrar barn i samma åldersgrupp och ger enskilda barn en stor förmån. Framöver bör ALLA barn i samma åldersgrupp få en musikcheck där de som vill kan välja Suzukiundervisning. Suzukiundervisningen bör inte vara kommunala Kulturskolans gräddfil utan tillåtas att erbjudas hos olika aktörer. Likaså bör det tillåtas "Suzukiinspirerad undervisning" där metoden kan adapteras med friare approach. Detta har nekats LIMUS hittills.

6.) AL efterlyser "evidensbaserad forskning kring barnens lärande". Jag antar hon menar då barns lärande av att spela ett instrument/sjunga på sin fritid. En sådan forskning hälsar jag varmt välkommen. För att den ska bli trovärdig behövs ett stort forskningsunderlag av barn som lär sig i olika verksamheter och hos olika anordnare. Tack vare musikchecken är Lund på bra väg dit.

7.) AL uttalar sig om arbetsvillkor och löneförhållanden hos auktoriserade aktörer. Återigen: ingen dialog har förts med LIMUS. Självklart vill alla ha så trygga och välbetalda arbetsplatser som möjligt.

Men kommunala kulturskolans monopol på subventioner har ödelagt en vital arbetsmarknad och omöjliggjort en rättvis konkurrens. Behöver man enbart betala 100kr för en pianolektion på Kulturskolan så är det svårt för en självständig lärare som betalar moms och skatter att ta betalt 900 kr, priset det borde kosta för att kunna livnära sig.

Detta har i Lund har under årtionden lett till en gigantisk svart marknad för tjänster.

Till och med på kommunala Kulturskolan var det rumsrent att undervisa "vid sidan om". ALs egna kollegor hänvisar elever från kön till sina barn och familjemedlemmar som undervisar för en billig timpeng, andra kollegor undervisar själv "vid sidan om" och gärna hänvisar man till nu pensionerade kollegor som bättrar upp sin pension genom undervisning av elever från Kulturskolans kö. I princip varje vecka under årtionden har föräldrar ringt och berättat om detta. Ändå ville många hellre gå till en "riktig musikskola" och bytte till en vitt arbetande privat aktör.

Sedan musikchecken infördes finns detta fenomen kvar. Men nu enbart för åldergrupper som INTE får musikchecken. **Att i samband med detta tala om att musikchecken skulle leda till en "lönedumpning" måste vara ett dåligt skämt.**

Privat undervisning på barnens fritid är en av Sveriges branscher med störst svart arbete. Det beror enbart på den ensidiga styrning av offentliga medel som tillåter kommuner att kontrollera en hel arbetsmarknad. Det finns inte en enda annan bransch som hittills har varit så låst.

AL menar att kollektivavtal skulle ändra situationen. Det är så klart fel. Att kunna ta betalt för en tjänst utan att samma tjänst ensidigt skattesubventioneras hos en arbetsgivare är lösningen på problemet. Dessutom anser jag att kollektivavtal och facklig anslutning diskvalificerar sig själv när facket visar en sådan okunskap som manifesteras i ALs skrivelse.

Jag ser musikchecken som ett viktigt verktyg att skaffa fler vita arbetsplatser och att avskaffa svart undervisning helt. Rom byggdes inte på en dag.

Med musikchecken och en vitalare arbetsmarknad initieras en hel kedja av positiva förändringar som räcker in i utbildning av lärarna (just nu utbildas inte ens längre lärare som är specialiserat för den frivilliga undervisningen) och fram im i det professionella musikkivet.

Självklart kan en aktör som av kommunen enbart får betalt per timme inte göra annat än att betala sin anställd per timme. Kommunens uppsägningsregler för utbetalning av musikcheckspenar ifall en elev slutar under terminen är under diskussion. Med dessa som verktyg kan en del trygghet för lärarnas löner förbättras.

På sikt ska självklart löneskillnader hos olika aktörer jämnas ut. Just nu har kommunala Kulturskolan stora fördelar i att kunna rekytrera utan att ingå ekonomiska risker. En privat aktör får inte göra ett minusresultat ifall elever hoppar av. **Samtidigt får lönekostnaden för musikundervisning på barnens fritid inte skjuta så i höjden att den inte går att stödja offentligt och antalet subventionerade platser återigen inte räcker till.**

Önskemålet om att jämställa lärare i den frivilliga undervisningen till grundskolelärare har funnits länge och **stått i vägen för en självständig yrkesidentitet.** Lärare i den frivilliga undervisningen har ingen läroplan att följa, inga mätbara beslutat att leverera och de är inte underställda skolverket. Däremot ingår en stor konstnärlighet i yrkesbilden – många i denna yrkesgrupp önskar kunna kombinera frilansarbete som musiker med sin undervisning. Denna kombination ger upphov till en avgörande korsbefruktnings där elever får både förebilder och inspiration.

En pianolärare är något helt annat än en klasslärare i grundskolan. Alla som påstår annat står i vägen för den professionalitet som ett barn har rätt till att undervisas med.

Yrkesgruppen har hittills varit klen med få välbetalda arbetsplatser hos en enda arbetsgivare, kommunen. Många högst professionella musikpedagoger och musiker vars utbildning startar i tioårsåldern har enbart kunnat hitta vitt arbete i ideella föreningar vars arbetsgivaransvar inte räcker längre än till nästa årsmöte, i studieförbund som egentligen inte alls ska syssla med individuell undervisning eller de har tvingats i ensamgång utan större sammanhang klara sin försörjning. **Det är hög dags att yrkesgruppen utökas med hjälp av rättvisa förutsättningar, möjlighet till eget initiativ, valfrihet för arbetsplats/arbetsgivare, schysta utvecklingsmöjligheter och utrymme för att ha en egen professionell röst.**

Jag är stolt över att min kommun, Lunds Kommun, har gjort ett så viktigt steg på vägen till mer professionalitet, större självständighet och nya möjligheter. Jag är också stolt över att min kommun i en tid där andra kommuner skär ner subventioner till barn som vill lära sig musicera på sin fritid istället har valt att investera i barnens fritidsintresse.

8.) Arbetstider på grund av intag av begränsade åldersgrupper som musikchecken gäller för: Detta är ett problem som redan nästa år, när musikchecken gäller för fem åldersgrupper, borde vara ett icke-problem. På LIMUS där vi, precis som Kulturskolan, har elever i alla åldrar, har vi inte sett detta som ett problem alls. **Återigen: Lärarförbundet vill via en anställd på Kulturskolan lasta Kulturskolans interna organisatoriska problem på musikchecken.**

9.) Samma gäller för lokalsituationen.

10.) AL menar att elever slutar på grund av lärarnas osäkra anställningsvillkor. Detta är nonsens. Samtidigt som hon påstår att arbetsvillkoren hos privata aktörer vore dåliga kan jag intyga att andelen elever som slutar på LIMUS är mycket liten. Om elever slutar så beror det på helt andra parametrar.

11.) Kulturrådets statistik och självberöm av kommunala kulturskolan i Lund. Lund har både Kulturskolan och LIMUS. Många elever på Kulturskolan går även på LIMUS. De påtalade Polstjärnevinnare går inte heller enbart på Kulturskolan. **Kommunala Kulturskolans revirtänkande är kontraproduktivt när det gäller att bygga ett nätverk som är till för ungas bästa.**

Det är hög dags att stimulera nytänkande, även gällande ungas val av instrument. Sådant styrs inte genom tvång utan genom en mångfald av skolor, lärare och utbud.

Även här är musikchecken ett effektivt verktyg för detta arbete.

En orkestertrappa kan aldrig vara ett självändamål utan kanske det måste skapas helt andra trappor utifrån ungas intressen. För övrigt kan jag berätta att skaparen av dessa trappor är mycket positiv till Musikchecken i Lund.

12.) Als avslutar sin skrivelse med nio önskemål. De första tre är inte specifika för musikchecken och därmed helt irrelevanta. De sista fem syftar enbart åt att bevara Kulturskolans lärares privilegier.

13.) Som medlem i Lärarförbundet och skolledare för LIMUS vill jag istället uppmana Lunds Kommun

- att verka för att avskaffa dyra tillsvidaretjänster inom den frivilliga musikundervisningen.

Mycket i dessa tjänster är luft och flum. Offentliga pengar måste användas effektivt.

- att utveckla musikchecken, musikpengen som följer barnet, till att gälla för alla åldersgrupper.

- att omedelbart avskaffa skattefinansierade privilegier för Suzukimetoden.

- att hålla en hög musikpedagogisk profil inom fritidssektionen där lärare ges bra utrymme att även arbeta som professionella musiker.

- att sätta pris på goda samarbeten olika aktörer emellan.
- att förbjuda skattefinansierad reklam för musikchecken ” Kulturskolan är mer än bara en musikskola” som nedvärderar kollegor och elever på andra musikskolor.
- att genast säga upp samtliga tjänster i stadsorkestern. Att istället göra dessa tjänster sökbara för alla och att genast sluta ge dessa tjänster som ett privilegium enbart till anställda på kommunala kulturskolan.
- att se över rimligheten att på sikt hålla sig med fast anställda på stadsorkester och undersöka om inte en annan form, fria projekt med sökbara pengar för professionella musiker, skulle ge unga och deras familjer ett modernare och mer stimulerande utbud. Det skulle definitivt skaffa fler arbetsmöjligheter för den yrkesgruppen som också är barnens lärare.
- att kommunen bidrar med särskilt stöd till lokaler, lika för alla aktörer.
- att fortsätta diskussionen om uppsägningsregler för utbetalningen av elevpengen ifall en elev slutar under terminen. Detta med målet att skaffa en tryggare inkomstsituation för lärarna.

Det bör vara i allas intresse att skaffa så jämlika och säkra arbetsvillkor som möjligt – med sikte inställt på en öppen och vital arbetsmarknad med många arbetsgivare och goda möjligheter att utvecklas. Lund har gjort ett första steg och kommer lyckas med fler.

Tack för det!

Gabriele Katthän

2020-05-06